

ներերը իրենց բոլոր պատրաստողական գործիչներով Հանդերձ: Աստուծան հիմն ոչ միայն բովանդակ Ռուսիա տարածուած է, այլ Պետերբուրգի վրայով կ'առաքուի նաև յԱնգղիա:

Եւր պարգաւիր Մանսխուսմին իւր տեղեկագիրն հրատարակէ, կը ջանալով ընդարձակ քաղաքացի մի անել Հաւաքի Ամբիոնին համար: — Առ այժմ կը բազմաթիւ կատարեալ յաջողութիւն Աստուծոյ առաջին արուեստահանգիսին:

Կ. ՏԻՐԵՆՍ

ՔՐԻՍՏՈՍԻԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Կապիտալ Գրադարան: Մոսկուայի վաճառատունը այժմ ծրագիր մ'ունի որ կասպեան դրամանշան մը կանգնեն, որպէս զի Ռուսիոյ վաճառականութիւնը կենդանական Ասիոյ մէջ, եւ նաւթավաճառութիւնը Ալշերոն թերակողմն վրայ զարգացնեն: Բազորդական գրամահլուխը միլիոն բուպիլ պիտի ըլլայ, բայց այժմ միայն կեսը պիտի գործածուի: Գրամանշանին կենդանութիւնը պիտի կանգնեն ի Պաքու, Պաթմու, Թաշկենտ, Սմիլանտ, Թեհրան եւն:

Նախագիշ Գիշ Եւրոպայի: Ռուսական Standart կողմէն ընկերութիւնը ձեռնարկած է Նովորոսիսկի մէջ մեծամեծ գործառնոր շինելու, որպէս զի նոյն քաղաքին մօտ գտնուող նաւթը զտել կարելի ըլլայ: Այս ձեռնարկութիւնը յաջող ելք մը կ'առնու եւ կը յուսացուի թէ Պաթմուի հետ պիտի կարենայ միջուիլ: Ռուսական շոգենաւական եւ վաճառականական ընկերութեան Wolga նաւով արդէն դէպ ի Նովորոսիսկ շինուելիք նաւթուղը մը պէտք եղած ատաղձները տարուեցան: Այս նպատակաւ կը գործածուին 21—24 ոտք երկայն եւ 5 մասնաշափ տրամագծով ագուգաներ: Արդէն 2000 այսպիսի ագուգայք տարուած են շինութեան համար: Թերեւս այս ձեռնարկութիւնը նաեւ Պաթմուի եւ Պաքուի մէջ շինուելու նաւթուղոյն շուտով գործադրուելուն առիթ ըլլայ:

Ռուսական Գրադարան: Միւրաշոյ Դոմին: Ռուսական քարաձէլագործք գիտում ունին որ Դոմին-Սեւերնի առական քարաձէլութիւնը շատմարան մը հաստատեն, որպէս զի անկէ Սեւերնի եւ Աստուրի մուծանել կարենան: Ռուսի գետապան ի Պուշկարշտ արդէն սկսեւ եւ բանակցիլ ռուսականական վարչութեան հետ եւ իւր խնդիրն ներուկ կ'առնու Ռուսիոյ եւ Ռուսիանիոյ մէջ գրուած վաճառականական գաշխըր:

Ռուսականական լրագիրը կը կուռն ասոր դէմ ի մէջ բերելով՝ որ նոյն դաշնայն մէջ վաճառաց անցում միայն շնորհուած է եւ կը վաճառն որ այսպիսի միջերակայն մը շինութիւնը մեծ հաւանական պիտի ըլլայ ռուսականական քարաձէլութեան մասնաւոր ըլլալու մուծուելուն:

Վաճառականական Պարտագրութիւն: Արուեստագէտ մը, որ պիւնպիլ Վարչականական վաճառաց առգիւնելով Թեհրան ուղեւորած է, կը գրէ թէ Տիբեթի մէջ այս տարի Սեպտեմբերին բացուելի Արուեստահանգիսին ռուսական վաճառականք ծախքի շինպիւրով կ'ուզեն մասնակցիլ ապագայ շահուց յուսով: Վարչականական վաճառական մը Տիբեթի մէջ ընկերութիւն մը հաստատած է, որպէս զի լեհական վաճառքներն յԱրեւելս վաճառէ: Ընդհանրապէս լեհական վաճառքներն այս կողմերը շատ կը վաճառուին:

Վաճառականական Գրադարան: Եւրոպայի Ներքինութիւնն էր այս տարուան երկու առաջին ամիսը մէջ՝ 1,067,077 օսմանեան լիւր, մինչ անցեալ տարի նոյնտարի միջոցին մէջ էր՝ 1,426,542. Իսկ արտածութիւնն եղաւ՝ 2,958,045 օսմանեան լիւր, մինչ անցեալ տարի էր՝ 2,193,750: Արտածութեան աճման պատճառն է բամբակի եւ շաքարի արագ առաքումը:

Պարտագրութիւն: 1888 տարւոյն մէջ Պարտագրութիւնը 94,600 կենդանի (Centweight) բուրգ դուրս ելաւ, իսկ 1887ին մէջ միայն 84,429, ուստի եւ այս տարի 10 առ հարիւր աճեցաւ բուրգի արտածութիւնը: Գլխաւորաբար ամերիկացի վաճառականք ուղղակի Պարտագրութիւնը կը տանին, այնպէս որ բովանդակ քրոպատանի կարծրք մեծաւ մասամբ դէպ ի Միացեալ Նահանգ կը տարուի նաւով, եւ հաջիւ ծնացեալ փոքր մասը դէպ ի Նիտոն եւ Մարսէլ: Եւ այն որպէս զի յետոյ Նիւ-Եորք տարուի: Ամերիկացիք յառաջագոյն հաղիւ 3000—4000 հալ (Ballen) ուղղակի կ'առնուին, իսկ հիմա 12,000—15,000 հալ ուղղակի Պարտագրութեան Ամերիկա կը բերուի:

Գրամագրութիւն: Գրամագրութիւն: Գրանի մը տարիէ վեր Գրամագրութիւնը շրջապար Բարալա գետակին մերական ծանծաղներուն վրայ մատուտակ (Glycyrrhiza glabra) պղնձը շատ կը յուսաւանայ, Գրամագրութիւնը արմատները մինչեւ 3 սանգիմի գր Գրամ կը ըլլան եւ արտաքուստ գորշադոյն: Արմատին համը քաղցր է, բայց ոչ կերելոյն: Եւ շատ բնամատուտակ (Glycyrrhizin) ունենալով՝ շատ յարմար է բժշկութեան մէջ շատ գործածուած չորմուղ (Secus Liquiritiae)

շինելուն: իսկ որպիսութեան կողմանէ՝ այս ասորական մատուտակը վաճառականութեան մէջ սպանիական եւ ռուսական մատուտակ անուամբ ծանօթ տեսանքներուն մէջտեղը կը բռնէ: Դասական շրջակայքէն ամէն տարի 600,000 Հաղարարամ մատուտակ կ'ընէ, որ Հետզհետէ կրնայ շատ աճիլ: Մինչեւ ցայժմ Դամասկոսի մատուտակը մի միայն Միացեալ-Նահանգ կը տարուէր, այժմ մաս մը նաեւ Գերմանիա կը մուծուի: Ասորիքի մէջ գործադարաց աւուրէքն շատ սակաւ, իսկ մատուտակէն ելած գեղարարքն շատ առատ ըլլալով, ասորական մատուտակն էլ-ըրպայի Համար միշտ արժան է, քան թէ միւս մատուտակները, թէեւ նաողէքը շատ սուզ է: Իսլամական թիւերը յԱրեւելեան խաղաղական տէրութեան օգնութեամբ կրցան քանի մ'իտալական գինեվաճառատունը Պալէստինայի ազնիւ գինին Ամերիկա տանիլ մեծ քանակութեամբ: Այս գինին օգեշատ է եւ ինչպէս փորձելը ցուցուցին, չ'ապականի անգործութեան տեղափոխութեամբ, որով եւ Ամերիկայի մէջ շուտով մը ծախուելով սպաւեցան: իսկ քիչ գինով ունեցող իտալական գինին, որ մինչեւ ցայժմ միայն Գաղղիա կը տարուէր, նաեւ Գերմանիա մուտք գտաւ եւ երթալով կը զարգանայ:

Արեւելոյս յիշուելովս ինչպէս է Երուսաղէմ: Անցեալ տարի Սիրա կղզւոյն վրայ երեք արուեստգիտական հիմնարկութիւնք յերեւան ելան, բամբակագործարան մը, կապարաձուլարան մը եւ ասոր հանդերձանաց գործատուն մը եւ դարեւորը գործարան մը: Բամբակագործարանը 12 գործի ունի եւ ամէն օր 80,000 մեկր նիւթ կը պատրաստէ, որ կը վաճառուի ի Սիրա, Արեւտէ, Բիոս եւ ի փոքր Ասիա ստորին կարգի ժողովրդեան մէջ:

Արեւելոյս բարձիւ վաւարական: Նիւ-Խորքի Financial Chronicle թերթին Միացեալ-Նահանգաց բաժնակի հուանքը ամէն տարուան պէս անցեալ տարի ալ հրատարակեց, որուն համար կ'ընէ թէ ամերիկացիներն եւ ամենամեծ թիւը գրած է, Բնիկերընդորդ օրվա զի կարեւան համեմատութիւնն իմանալ, Հոս այս 1888—1889 տարուան հաշիւը գնելէն վերջ, նախընթաց տարիներուն ալ կը գնենք:

	1888—1889	1887—1888
Մշակեալ ագարակք	19,845,000	19,466,000
Արողը բերքը, հակ	7,050,000	7,018,000
Ամէն մէկ ագարակինը	166	164
	1886—1887	1885—1886
Մշակեալ ագարակք	18,994,000	18,710,000
Արողը բերքը, հակ	6,514,000	6,550,000
Ամէն մէկ ագարակինը	157	160
	1884—1885	1883—1884
Մշակեալ ագարակք	17,834,000	17,349,000
Արողը բերքը, հակ	5,669,000	5,714,000
Ամէն մէկ ագարակինը	144	149

Երեւի հասնէ 1888 օրին: Անցեալ տարւոյ ընթացքին մէջ բովանդակ աշխարհի հուանքն էր

Դրամական շահ	Վերջնական ցրեւ
Հիւսիս-արեւելեան Արեւիկա Միացեալ-Նահանգք	415,868,000
Կանադական Արեւիկա	32,000,000
Հարավ-արեւելեան Արեւիկա	
Բաղկացուած թիւն եւ շինէ	10,000,000 28,375,000
Եւրոպա	
Աւստրիա	18,000,000 51,075,000
Հունգարիա	46,430,618 131,746,879
Բելգիա	5,242,689 14,876,130
Տալիանա	1,700,000 4,823,750
Գաղղիա	96,430,000 273,620,125
Գերմանիա	
Բրիտանիա	71,939,647 76,760,671
Իրլանդիա	1,367,939
Յուճառասան	1,700,000 4,823,750
Իտալիա	37,384,800 106,079,370
Հոլանտա	1,500,000 4,256,250
Բուրգուիա	2,500,000 7,093,750
Վալաիա	18,000,000 51,075,000
Ռուսաստան	42,750,000 254,619,000
Արքիւս	1,600,000 4,540,000
Սլաւիա	35,650,000 101,156,875
Շուէտ	1,500,000 4,256,250
Շվեյցարիա	110,000 312,125
Հիւսիս-արեւելեան	600,000 1,702,500
Տալիանասան	15,000,000 42,562,500
Արեւելեան	
Հնդկաստան	7,148,628 266,882,112
Փոքր Ասիա	13,500,000 38,306,250
Պարսկաստան	8,000,000 22,700,000
Ասորիք	5,000,000 14,187,500
Հարաւայեան Ասիա	5,000,000 8,512,500
Արեւելեան	
Գալ	
Արեւելեան	7,000,000 19,862,500
Եւրոպայի	5,000,000 14,187,500
Ասորիք	47,588,161

Գումար 2,152,609,134

Բաղիկ Արեւելոյս Բաղիկի Բաղիկը, Գաղղիական Bulletin officiel de l'Exposition անուն լրագրի հետեւեալ հետաքրքրական հաշիւը կ'ընէ: Արուեստահանգիստն վերջը եղած ծախքերն ի բաց առնելով՝ անգործութիւնն ու Բաղիկ քաղաքին Արուեստահանգիստին համար իբր 50 միլիոն ֆրանք ծախք բրին: Արուեստահանգիստի մէջ տեղ վարձող եւ 60,000 վաճառականներն ամէն մէկ իբր 3000 ֆրանք կը վճարէ, որ 150 միլիոն ֆրանքի գումար մը կ'ընէ: Արդ այս հոկտեմբեր 200 միլիոն ֆր. կը կրէ: Արուեստահանգիստը կը տեսէ 180 օր, ըստ այսմ ամէն օրուան կ'ընէ 1,111,111 ֆր. եւ որովհետեւ Արուեստահանգիստն առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 6, որ է ընդ օրն 9 ժամ քաղ է, ուրեքն ամէն ժամուկ կ'ընէ 123,456 ֆր. 78 անգործի: Բայց որովհետեւ 6էն ետքն երեկոյեան լուսով Արուեստահանգիստն օրն 6 ժամ՝ որ է ընդ ընդ ամէնը 900 ժամ անտեղ քաղ կը Գալ, անոր համար Արուեստահանգիստի ծախքերն կ'ընեն 79,000 առժամ, հիմա, կը յաւելաւ թերթը, մտքի տուր 10 առէ կը ծախուի, ուստի ամէն մարդ (որովհետեւ ո՞վ 10 առ չունի, կը հարցընէ Bulletin) այս շինքն գնող կրնայ երթալ առտուրէն մինչեւ իրկիւն պարտիւ եւ գնեն այս գեղեցիկ տեսարանը որուն ամէն մէկ ժամը 79,000 ֆր. կ'արժէ:

Արեւելեան հաշիւ մ'ալ թէ Գաղղիայի հետաքրքրական համար Բաղիկի, Արուեստահանգիստի քաղաք տարիներն որչափ շահած են: Գրեթէ երկու միլիոն օտարական կը համարէ, յորտ ամէն մէկը գրեթէ 1000 ֆր. ծախք կ'ընէ, որով ընդ ամէնը կ'ըլլայ երկու միլիոն: